

16. Leander Callewaert – pastoor van Pervijze van 1835 tot 1847

... een niet zo fraaie episode uit het verleden van Pervijze.

Voorwoord

In dit hoofdstuk heb ik het over pastoor Leander Callewaert maar evenzeer over welke moeilijkheden hij hier ondervond bij het uitoefenen van zijn taak als priester van de beide parochies van Pervijze en Sint Catharina Capelle. Toen de kapel van Sint Catharina Capelle op het kastanjeplein in 1893 werd afgebroken was dit niet zozeer uit praktische overwegingen maar was dit meer een kunstgreep van de toenmalige pastoor Adolf Duclos die daarmee een einde maakte aan het eindeloze gekrakeel tussen beide parochies omtrent het uitvoeren van de kerkdiensten.

Na het afbreken van het kleine kerkje op het kastanjeplein was het meteen gedaan met de woordenstrijd tussen de inwoners van Pervijze en deze van Sint Catharina Capelle.

In het verleden leidde deze naijver tot straffe staaltjes van gemeentepolitiek, soms met positieve gevolgen maar meer met negatieve. We mogen aannemen dat de bouw van het klooster in 1868 onder de voorganger van Duclos, eerwaarde heer Eduard Warlop, een rechtstreeks gevolg was van dit dispuut, een soort zoethoudertje.

Deze episode was op zijn beurt een verlengstuk van wat eerder in 1858 gebeurde : het absolute dieptepunt in dit alles. Toen lagen de plannen klaar om een derde kerk te bouwen, ongeveer halverwege tussen de beide toen bestaande kerken. Toen ik de stukken hierover voor het eerst zag kon ik met moeite geloven dat dit echt gebeurde, dat de Pervijzenaren zich zo hadden laten meeslepen. Dit verhaal heb ik voor het eerst gebracht in het ondertussen ter ziele gegane tijdschrift 'Den Dyzere' van Diksmuide in 1986. Alles wat hierover later geschreven werd door andere personen is gebaseerd op wat ik toen neerpende.

Nu keren we nog een eindje verder terug in de geschiedenis van ons dorp en zullen we lezen hoe de discussie over de verschillende diensten in beide kerken, de harmonie tussen de Pervijzenaars en degenen van Sint Catharina Capelle grondig verstoorde en hoe de pastoor, die met vreugde ontvangen was door de inwoners in 1835, daar in de latere jaren het slachtoffer van werd.

Wie was Leander Callewaert ?

Eerst een korte voorstelling van de nieuwe pastoor die Eugenius Opsomer in 1835 opvolgde nadat deze laatste plots was overleden te Brugge, waarschijnlijk aan een hartaanval.

Leander Callewaert was een geboren Bruggeling en in zijn jeugdjaren misdienaar in de Sint Donaaskerk die op de Burg stond tot 1800. Toen werd deze door de Fransen afgebroken. Hij trad binnen in het seminarie in 1813 dat echter hetzelfde jaar op 25 juli werd gesloten.

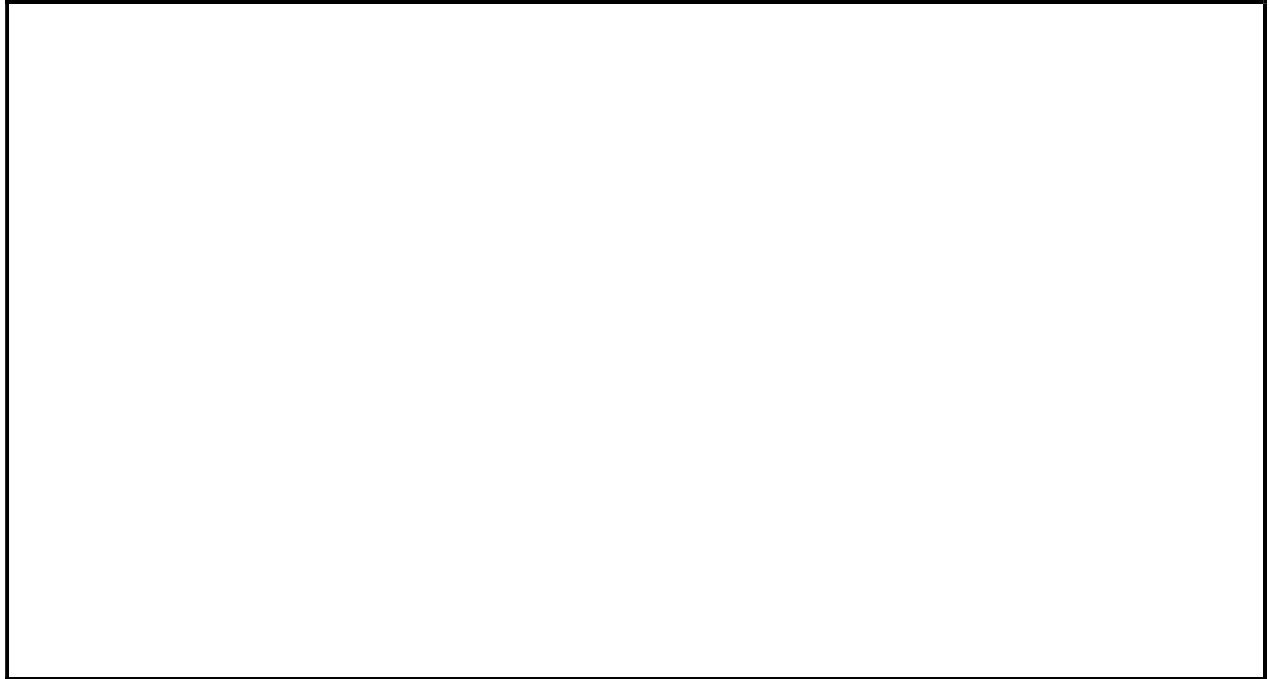
Enige weken later moesten de Seminaristen voor de prefect van Gent en Brugge verschijnen en zij die zich niet wilden onderwerpen aan Mr. de la Brue, (bisschop van Gent benoemd door Napoleon) werden ingelijfd bij het leger en naar Parijs of naar Wezel gezonden. Leander Callewaert kwam in Wezel terecht.

Nadat Napoleon verslagen werd de seminaristen ontzet werden uit Wezel konden ze terugkeren naar hun vaderland. Ondertussen was een derde van hen reeds overleden.

Op 25 juli 1865 zijn de toen nog levende seminaristen die bevrijd werden uit Wezel, nog eens samengekomen. Op de groepsfoto op de volgende bladzijde zit Leander Callewaert als derde van links. Zijn collega van Alveringem, pastoor Ghyselen, staat als vierde van rechts.

Leander kon zijn studies terug aanvatten en in 1816 werd hij priester gewijd en kwam hij achtereenvolgens terecht in Koekelare, Diksmuide en Houtave.

Na zijn benoeming op 5 augustus 1835 werd hij op 20 augustus geïnstalleerd te Pervijze als pastoor door E.H. Rosseel, deken van Diksmuide.

De aanloop naar de moeilijkheden

Als pastoor Callewaert hier aan komt is hij al snel van mening dat de kerk van Sint Catharina Capelle te klein is en moet worden vergroot. Waarom hij die mening toegedaan is, zal verder duidelijk worden.

In november 1836 wordt een bestek en een begroting opgemaakt door provinciale bouwmeester Van Caneghem met medewerking van burgemeester Buylaert en kerkmeester Bouche. In grote trekken komt het er op neer dat de kleine tweebeukige kapel een derde beuk zal verkrijgen. Deze aanzienlijke uitbreiding gaat volgens de opgemaakte begroting 11.415,84 frank kosten maar als men de nieuwe pilaren gelijk zal maken zoals de bestaande, zal de kostprijs zakken tot 10.151,04 frank.

Om te vermijden dat het plan in de prullenmand verdwijnt, verklaart burgemeester Buylaert in april 1837 voor de leden van de kerkfabriek dat hij bereid is alle kosten op zich te nemen. Met eenparigheid van stemmen wordt dit voorstel goedgekeurd wat ook niet echt een verrassing te noemen is. Twee dagen later wordt zijn voorstel ook door de gemeenteraad eenparig goedgekeurd met de bemerking dat het offer van de heer Buylaert enkel voordelen te bieden heeft aan de gemeente. Eind juni krijgt de kerkfabriek van gouverneurswege de toestemming om de werken aan te vatten. Ondertussen richt E.H. Callewaert in juli 1837 de broederschap van Sint Rochus op in de Sint Niklaaskerk van Pervijze. Eind 1838 zijn de werken klaar.

Tot zover het goede nieuws maar iets later komen de onweerswolken opzetten en lijkt de verstandhouding tussen burgemeester en pastoor zoek te zijn geraakt.

Pastoor Callewaert vs Burgemeester Buylaert

Ik heb hier een brief voor me liggen geschreven op 14 februari 1839 door pastoor Callewaert aan de bisschop van Brugge. Daarin doet hij zijn beklag dat hij reeds sedert drie jaar (dus reeds sedert 1836) vruchteloos pogingen doet om de rekeningen en stukken van de kerkfabriek te mogen inzien. Ook deed hij op 6 januari jongstleden enkele voorstellen die de werking van de kerkfabriek ten goede moesten komen. Alle voorstellen werden door de burgemeester verworpen omdat 1) ze onnodig zijn, 2) de pastoor de wet niet verstaat en 3) de pastoor te argwanend is ten opzichte van de kerkfabriek. De andere leden van de kerkfabriek reageerden volgens de pastoor niet uit angst voor de burgemeester en de pastoor vraagt zich af of het normaal is dat een kerkfabriek bestuurd wordt door de burgemeester alleen.

Sedert hij hier is, heeft de pastoor nog geen enkele keer de kerkrekeningen kunnen inzien. Daags voor het Heilig Vormsel heeft hij ze mogen tekenen. De omstandigheden waren ook voor kritiek vatbaar : hij werd hiervoor uit de biechtstoel geroepen en mocht ze enkel tekenen in het

gemeentehuis, zonder voorlezing of nazicht. Dit lijkt de pastoor een schandalige manier van handelen en hij vraagt dan ook tussenkomst van de bisschop. De toon is gezet.

Welke de reactie van de bisschop op dit schrijven was is me onbekend maar het valt wel op dat burgemeester Buylaert in het verhaal niet verder voorkomt. Speelde de bisschop het schrijven door naar de gouverneur en tikte deze de burgemeester op de vingers ? Mogelijk maar hiermee waren de problemen niet van de baan voor E.H. Callewaert, integendeel. Waarschijnlijk werkte de heer Buylaert vanaf nu de pastoor tegen vanop de achtergrond.

Ondertussen wordt de eindafrekening van de werken opgemaakt en moet besloten worden dat er een tekort is van 1888,88 frank.

E.H. Callewaert blijft ondertussen niet bij de pakken zitten want in 1842 doet hij een voorstel aan de kerkfabriek om de muur rond het kerkhof van Sint Catharina Capelle te vervangen door een haag en herstellingswerken uit te voeren aan de pastorij en de stenen brug die toegang geeft tot de pastorij. Zijn voorstel wordt met eenparigheid van stemmen aangenomen : de stenen van de muur zullen gebruikt worden voor de herstellingen aan de pastorij. Burgemeester Buylaert is één der ondertekenaars.

Bevolking van Pervijze in het verweer

Alle werken aan de kerk, kerkhof en pastorij van Sint Catharina Capelle wekken blijkbaar de afgunst op van een deel van de bevolking van Pervijze en in juli 1842 zit het spel weeral op de wagen. Een aantal inwoners van Pervijze richten een smeekschrift aan Monseigneur Boussem, bisschop te Brugge. In zes punten sommen ze op wat hen op de lever ligt. Enkele weken later volgt een repliek van E.H. Callewaert waarin hij de zes punten probeert te ontkrachten en zijn ongezoeten mening geeft over de ondertekenaars van het zogenaamde smeekschrift.

Zijn wederlegging is vergezeld van een brief in het latijn waarin hij klaagt over hoe moeilijk de situatie van de pastoor is, want volgens hem is er nooit echte eensgezindheid geweest tussen de parochianen van Pervijze en deze van Sint Catharina Capelle. Dit werd hem ook gezegd door de ondertussen overleden koster die dit tijdens zijn diensttijd van 32 jaar meemaakte. Daarom schrijft hij : 'vandaar mijn voorstel om de orde of de regeling van de Goddelijke erediensten voor beide kerken, die ik louter uit gehoorzaamheid heb gecombineerd, door Uwe Doorluchtige Gratie te laten bevestigen of te laten veranderen'. Hij stipt echter nog aan dat 'daardoor niet verwacht kan worden een eensgezindheid te bereiken, en dit zolang er twee kerken blijven waarin de Goddelijke eredienst moet verzekerd worden. Een buitenstaander zou nauwelijks kunnen geloven hoe groot dit ongemak wel is, en een pastoor mag doen wat hij wil, of al wat in zijn macht ligt, maar hij zal nooit iedereen kunnen tevreden stellen. Waarlijk, niemand kan twee heren dienen'.

Een profetische uitspraak zoals verder zal blijken.

De zes punten van discussie

Het eerste wat opvalt aan de tekst van de 'verenigde inwoners van Pervijze' is dat ze zaken aanhalen die 4 jaar eerder gebeuren, bij de vergroting van de kerk van Sint Catharina Capelle in 1837 en 1838. Alle geschut wordt opgesteld om de pastoor in een kwalijk daglicht te stellen. Ik overloop de zes punten één voor één met de repliek van E.H. Callewaert.

Punt 1

Bevolking : Door toedoen van de pastoor werd de kerk van Sint Catharina vergroot en dan hebben zij met veel leedwezen moeten zien dat er aan de kerk van Pervijze veel veranderingen gebeurden met de bedoeling deze langzaam te vernietigen.

Pastoor : hij heeft er geen idee van wat ze hier mee bedoelen en hij daagt ze uit klaar en duidelijk te zeggen waarover ze het hebben.

Punt 2

Bevolking : de deur van de sacristie werd met geweld uitgebroken en naar de andere kerk gebracht en de dubbele lijkdeur werd eveneens uitgebroken.

Pastoor : de sacristiedeur werd zonder geweld naar Ste Catharina gedragen om daar enkele weken als kerkdeur te dienen. Daarna werd ze gewoon weer geplaatst op haar originele locatie. De dubbele deur werd afgedaan om de ingang en het portaal te vergroten voor het plaatsen van de kerkstoelen.

Punt 3

Bevolking : het kruis van het kerkhof werd verwisseld.

Pastoor : niet het kruis maar het beeld van het kruis werd afgedaan en vervangen door een nieuw beeld omdat het oude beeld aangetast was door houtworm. Het verwijderde beeld staat momenteel in de pastorie 'welke zal kunnen dienen tot overtuiging van hunne uytzinnigheid en dwaasheid waer in zy gedompeld zyn'.

Punt 4

Bevolking : een mooi verguld kruis – een schenking van een privépersoon – is weggenomen en naar Cappelle gebracht.

Pastoor : 'daer ik in den outaer eene schoone schildery geplaetst hadde oordeelde ik dit kruys onnoodig op dien outaer want die schildery verthoont Christus stervende aen het kruys. Zoo dit kruys zynde en van noode hebbende in Ste Catharina kerk hebben het zelve geplaetst op het tabernakel'.

Punt 5

Bevolking : op 19 juni 1842 heeft de pastoor in de vroegmis aangekondigd dat de bisschop hem opgedragen heeft geen mis meer op te dragen in de kerk van Pervijze omdat ze te klein zou zijn, 'deze recommanatie heeft ons nog eens in een aldergrootste weedom gedompelt' en ze oordelen dat de kerk groot genoeg is want ze is ongeveer de helft groter dan die van St Catharina. Vroeger werden de missen de ene zondag opgedragen in de ene kerk, de andere zondag in de andere kerk.

Pastoor : hij heeft niet afgekondigd dat er geen missen meer gedaan zouden worden in Pervijze maar alleen dat door de kleine omvang van de kerk, de missen op de zondagen en feestdagen op bevel van de bisschop zullen gebeuren in de kerk van Sinte Catharina.

In het volgende wat hij schrijft wordt ook duidelijk waarom hij in 1837 aandrang op een bijkomende beuk aan de kerk van Sint Catharina. Ik citeer : 'op dat de menschen niet op het kerkhof maer in de kerk zouden kunnen mis hooren, hetgeen in waerheid bestaat en dat men er voordien mis hoorde is waer, maer hoe geschiede dit ? Op het kerkhof in het gras liggende klappende, ja zelfs stoorring van eene godsdienst (= de misviering) makende is juist de reden geweest die my bewogen heeft alles in het werk te stellen om de één of de andere kerk te vermeerderen (= vergroten) en dan ik op geheel Pervijse van duyzend zielen groot (volgens hun zeggen) niet hebbe gevonden hetgene ik (dank zy aen God) op de Ste Catharina parochie ontmoet hebbe. Zoo is de reden waerom Ste Catharina en niet Pervijse kerk vergroot is.

Punt 6

Bevolking : de inkomsten van de kerk van Pervijze worden deels in Cappelle gebruikt waardoor er aan de kerk van Pervijze geen nodige herstellingen meer kunnen gebeuren. Het doet hen pijn dat hun kerk 'in geen agting meer is en dog beweeneens werdig voor ons parochianen die ontrent de duysend int getal zyn, en Cappelle reeds vierhondert waer door wij nayringdoeners die met vrouw en kinders zware huysheuren en conterbutien (= belastingen) gelast zyn, in de grootste armoede zouden komen gedompelt zyn'.

Pastoor : 'wat valsche beschuldigingen hier in maer dat is niet nieuwe alhier'. Om te bewijzen dat er wel degelijk uitgaven gebeurden aan de kerk van Pervijze voegt hij een afrekening bij. Voor herstellingen aan orgel, hoogkoor, predikstoel, sacristie, witten van de kerk, schilderen van de altaren en het houtwerk, verleggen van een deel van de vloer, werd in de jaren 1835 tot 1941 voor een totaal van 2796,81 frank besteed. Daar komt nog 777 frank bij voor herstellingen aan het schaliedak en de toren.

Hiermee zijn alle punten aangekaart en gaat E.H. Callewaert in zijn brief verder met het nader bespreken van een deel van de personen die de brief ondertekenden. In totaal staan er 21 handtekeningen op.

Hij vraagt zich af hoe het mogelijk is dat de pastoor de wet gedictieerd wordt door schoenmakers, kleermakers, visverkopers, herbergiers en enkele jonge knechten terwijl hij enkel doet wat de bisschop hem opdraagt. Hen gelijk geven zou de pastoor en het kerkbestuur 'tot spot en beschimping' stellen.

Pervijze Den 13. Julius 1842

C. Gombert
 Louis Demolder
 J. Martinus
 J. Slaw
 C. J. De Grave
 P. de Croo
 C. De Conynck
 J. de Keyzer
 C. Blanchaert

= C. Martinus P.

F. A. De Grave
 J. Vankemmelbeke
 P. J. Vankemmelbeke
 P. J. Vankemmelbeke
 P. De Grauwe
 L. St. Martin
 C. St. Martin
 Michiels
 Francois de Vette
 Gode de Googher
 Louis Comeyne

De ondertekenaars van de 6-puntenbrief

Volgens de pastoor hebben de drie voornaamste personen die tekenden, E. Ketelers, L.J. De Grave en F.A. De Grave, dit gedaan om hun afkeer te laten blijken voor één der bijzonderste leden van het kerkbestuur. P.J. Vankemmelbeke en P. De Croo die twee 'deugdzame ouderlingen' zijn, werden bedrogen door hun goedheid. J.L. Caes is gewezen stoelzetter en werd door het kerkbestuur afgezet wegens zijn schandig gedrag in de kerk 'begaen door dronkenschap'. L. St Martin en zijn zoon C. St Martin, beiden schoenmakers hebben getekend uit hoogmoed en om de pastoor een hak te zetten. C. Gombert (visverkoper), C.L. De Conynck (boerenwerkmán), P. De Keyzer (herbergier te Schoorbakke), J.B. Michiels (herbergier), F. De Vette (beroep onleesbaar) en L.B. Comeyne (herbergier) zijn allemaal mensen die nog maar 2 tot 4 jaar te Pervijze wonen. Hoe kunnen zij dan getuigen over iets waar ze nooit mee te maken hebben gehad.

Verder stipt hij ook nog aan dat onder de ondertekenaars er vier jonge knechten zijn die geen belastingen betalen en zes getrouwde mannen zonder kinderen. 'Zoo tien menschen die klagen van verdrukking van vrouw en kinders het gonne gansch bezijden de waarheyd is'.

Als alle diensten de zondag op Cappelle gebeuren moeten de menschen die komen van Schoorbakke, 's Heerwillems en Booitshoeke door de 'plaetse trekken en de drij winkeliers en schoenmaker voorbijgaen, zoo wat schade konnen zij hier door lijden tenzij mogelijk in den winter en dat het volk besmeurd of beregend ter plaetse komende, alsdan zij de naeste herberg of winkel aen de kerk intrekken om hunne noodwendigheden'.

In de winter kan de pastoor eventueel de missen nog opdragen in de kerk van Pervijze want dan zijn er minder kerkgangers maar in de zomer is dat onmogelijk 'want zoo veel menschen in eene kleyne kerk veroorzaekt eenen grooten warmte en stank'.

Alles wat de pastoor als repliek schreef werd volgens zijn eigen zeggen voorgelegd aan het kerkbestuur.

Een compromis in de maak ?

Vier dagen later volgt een nieuwe brief aan de bisschop met een voorstel 'tot het verrichten der godsdienst in beyde de kerken binnen het gemeente Pervijze'.

Het is teveel om allemaal op te sommen wat in dit schrijven staat maar in het kort komt het hierop neer : op zon- en feestdagen zal de eerste mis te Cappelle gebeuren. Vanaf de Eerste Communie tot de laatste zondag van september zal de hoogmis in Cappelle opgedragen worden en de rest van het

jaar in Pervijze. Uitzonderingen zijn de naamdagen van St Nikolaas en de Heilige Catharina. De huwelijksplechtigheden zullen opgedragen worden in beide kerken naargelang waar de gehuwden wonen.

Dit compromisvoorstel wordt door de Bisschop 'goedgekeurd tot naerdere schikking' eind augustus 1842.

Op 9 september volgt nog een schrijven, opgesteld door de pastoor in naam van de inwoners van Pervijze, waarin deze laatsten de vraag richten tot de bisschop om voor beide parochies een afzonderlijke administratie te mogen opmaken zodat beide parochies duidelijk hun eigen inkomsten en uitgaven hebben. Een poging tot federalisme avant la lettre te Pervijze in 1842 ?

Concreet komt het erop neer dat de Pervijzenaars niet langer willen opdraaien voor kosten aan de kerk of kerkgoederen van Sint Catharina Capelle. Ze willen scheiden van tafel en bed. De pastoor maakt wel de bemerking naar de bisschop toe dat hij zich voor de lieve vrede niet tegen dit voorstel heeft verzet maar dat hij toch vreest voor de gevolgen ervan zoals die zich in Lombardsijde hebben voorgedaan. Blijkbaar hadden ze in Lombardsijde ook iets dergelijks geprobeerd wat niet goed lijkt te zijn afgelopen.

Weg van Pervijze

Na al deze beslommeringen blijft het een tijdje rustig voor E.H. Callewaert. In september 1844 richt hij nog de Broederschap van het Heilig Hart van de Heilige Maria op en in 1847 komen er twee nieuwe klokken in de toren van Pervijze. De kleine klok krijgt de naam Maria Benedictus en de grote wordt Nicolaes gedoopt.

Ondertussen duikt een eerste maal het idee op om tussen beide kerken een nieuwe derde kerk te bouwen (zie mijn opmerking aan het begin van het eerste deel van dit hoofdstuk), voorbode van nieuwe moeilijkheden voor pastoor Callewaert.

In maart 1846 schrijft Theresia Dumon, echtgenote van Engelbertus Degrave die in 1849 burgemeester zal worden in opvolging van Victor Buylaert, een brief van vier kantjes naar de bisschop. Blijkbaar had ze het hier al over gehad met de bisschop want ze schrijft dat ze te weinig tijd gehad heeft om zich te 'expliquerer'. Dat doet ze nu dus door middel van deze brief die ze – zoals ze zelf schrijft – geschreven heeft zonder medeweten van de pastoor en zonder zijn raad te vragen.

Ze zegt dat de pastoor een nieuwe kerk wil bouwen met de toestemming van de bisschop. Let wel : het zal nog 12 jaar duren vooraleer dit plan opnieuw op de voorgrond zal treden. Ze schrijft dat de pastoor tenvolle de steun van de bisschop nodig heeft voor dit voorstel maar dat de bisschop hem moet aanmanen tot voorzichtigheid want 'een weinig straf spreken of hem te weinig laeten spreken maakt hem moedeloos'. Ondertussen is zij achter de rug van de pastoor aan het informeren geweest bij de provinciale bouwmeester hoeveel subsidie er mogelijk zou zijn en ze dringt erop aan dat de bisschop hier niets van zegt tegen pastoor Callewaert. Zoals ze zegt : 'hij zoud denken dat ik het zyne (zijn plan) wille om verre smijten'. Blijkbaar bestaat het plan van de pastoor hierin om een nieuwe kerk te bouwen op het kerkhof van Pervijze. Zij wil echter een nieuwe kerk te midden van de dorpsplaats maar daar is dan de pastoor weer niet voor te vinden want dan moeten vier huizen worden onteigend wat weeral 15.000 frank extra zal kosten.

Dus stelt ze het volgende voor aan de bisschop : in de eerste plaats aan de gemeente voorstellen een kerk te bouwen in het midden van de dorpsplaats (haar voorstel en hetzelfde voorstel dat 12 jaar later opnieuw zal opduiken), als ze daar niet mee akkoord zijn het voorstel doen om een nieuwe kerk te bouwen op het Sint Nicolaaskerkhof (voorstel pastoor Callewaert) en als tenslotte ook dat voorstel afgeschoten wordt, dan wil Theresia Dumon 35.000 frank schenken om een nieuwe beuk aan te bouwen aan de kerk van Pervijze. Ze dringt aan om met de uitvoering van één van deze plannen niet te blijven wachten want 'de tegenstrevers gaan sterven, maar de weldoeners en werken gaen ook sterven. De pastors die de parochie nu wel kennen en beide onze priesters zullen vervangen worden door andere, die de parochianen niet kennen, en niet weten met wie zij handelen om de partidigheyd in die zake'.

Al deze plannen en voorstellen werden toen niet uitgevoerd maar kort nadien moet er toch iets gebeurd zijn wat fataal werd voor E.H. Callewaert. Hij werd weggezonden van Pervijze. Spijtig genoeg is er geen duidelijkheid over de juiste reden. Volgens de geschriften van E.H. Cesar Denorme die nog het leven en werk van de pastoors van Pervijze beschreven heeft, nam hij ontslag wegens gezondheidsredenen. Ik heb echter iets gevonden dat dit tegenspreekt.

Op 14 december 1848 schrijft de bisschop van Brugge aan kolonel Callewaert, kommandant te Diest en broer van E.H. Callewaert dat de aard van de feiten die de verwijdering hebben uitgelokt niet van die aard zijn dat ze kunnen vergeven worden. De kolonel kan meer gegevens bekomen op het bisdom over deze 'facheuse et malheureuse affaire'. Te delicaat dus om per brief mee te delen. Spijtig.

Tot oktober 1850 krijgt E.H. Callewaert geen bediening toegewezen en verblijft hij te Brugge. Dan wordt hij coadjutor te Loppem. Hieruit mag ook blijken dat wat leidde tot zijn afzetting in Pervijze ernstig moet geweest zijn : een pastoor die hulppastoor wordt is zeker niet gebruikelijk.

In 1857 gaat hij op pensioen, op 66-jarige leeftijd. In 1866 viert hij zijn gouden priesterjubileum te Wingene. In 1886 overlijdt hij te Brugge op 95-jarige leeftijd. Zijn doodsprentje vermeld zijn dienst te Koekelare, te Diksmuide, te Houtave en te Pervijze. Zijn doodsbrief echter vermeld hem enkel als 'oud-pastoor van Pervijze'. Was dit zijn laatste wens en nog een manier om verhaal te halen op de behandeling die hij te Pervijze had moeten ondergaan ?

Zalig die vervolging lijden om de rechtvaardigheid, want het rijk der Hemelen behoort hun toe. M. V. 10.

+

BID VOOR DE ZIEL
VAN DEN EERWEERDEN HEER
LEANDER-JACOB CALLEWAERT

geboren te Brugge, 21 October 1791, trad in 't Seminarie van Gent, 8 Mei 1813. Vervoerd naar Parijs, om zijne getrouwigheid aan zijnen wettigen Bisschop, 8 Augusti 1813. Gekerkerd in Ste-Pelagie tot November 1813. Vervoerd naar Atrecht, en als gevangen in het Seminarie gesteld. Teruggekeerd naar 't Seminarie van Gent. 25 April 1814. Priester gewijd, ... 21 September 1816. Onderpastor te Couckelaere, 19 December 1816. Onderpastor te Dixmude, ... 22 Juni 1822. Pastor te Houttave, ... 20 Juni 1826. Pastor te Pervyse, ... 5 Augusti 1835. Overleden te Brugge, ... 10 Mei 1886.

Deze priester naar Gods hert, beminde God en zijne H. Kerk in de volheid des Geloofs en verstond dat, gelijk een lichaam zonder ziel dood is, zoo het Geloof zonder de werken dood is. Hij opende zijne hand voor den noodlijdende, wrocht mede in het goed voor alles, was verheugd door de hoop, verduidig in de meeste beproeving, standvastig in het gebed.

VINC. LER.; HEBR. X, 22; JAC. II, 20; PROV. XXXI, 20; GAL. VI, 10; ROM. XII, 12.

Zijne belooning zal groot zijn, want, een iegelijk die Jesus belijden zal voor de menschen, zal door Hem beleden worden voor den Hemelschen Vader. MATTH. X, 32.

Brugge, Druk. Vandenberghe-Denaux.